

PROSVEȚTA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena lista 25.00. Entered as second-class matter January 25, 1917, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1875.

Chicago, Ill., sobota, 12. maja (May 12), 1923.

Subscription 25.00 Yearly

Gredniki in upravniki pro-
stor: 2637 S. Lawndale ave.

* Office of publication:
2637 S. Lawndale ave.
Telephone: Lawndale 4335.

STEV.—NUMBER 112.

LETO—YEAR XVI.

Cena lista 25.00. Entered as second-class matter January 25, 1917, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1875.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

SENATOR BORAH PRI- PRAVLJEN KANDIDIRA- TI ZA PREDSEDNIKA.

Kakor poročajo njegovi prijatelji, bi Borah kandidiral na listi republikanske, ne pa kakre druge druge stranke.

DELovanje njegovih PRI- STAŠEV POVEROCILO VELI- KO RAZBURJENJE V HARDIN- GOVEM TABORU.

Washington, D. C. (Federated Press.) — "Borah je pripravljen! Borah je pri volji! Borah se ne bojil! Borah, naš fant, naš prijatelj! Naš ljubljence!"

Tako nekakor so vzkliknili senatorjevi prijatelji, ko so izvedeli, da bi se Borah ne branil stopiti v arena politične borbe za predsednika Združenih držav v letu 1924.

Da, Borah je pripravljen kandidirati za ameriškega predsednika, ali to pa le na republikanski, ne pa na kakri drugi listi.

Prijatelji 'nespravljivega' senatorja so namignili, da bo volilni komitev osemnajstidesetorice, ki si je izbrala senatorja Boraha za svojega političnega malika, pa metno ravnal, če ne bo naredil v javnosti vtisa, da hoče Borah postaviti svoje ime na listo kakre izreje stranke.

Tisti, ki jim je znano, pravijo, da bi Borah ne maral tvegati svoje politične karijere v tretji stranki, dokler bi ne bil popolnoma gotov, da zmaga. Rekli so tudi, da je idaški liberalci jako o prezen v previden v vseh političnih ozirih.

Politikarji v Washingtonu, ki se jim je že dolgo zdelo, da so Borahove oči zaverovane v belo hiso, vidijo možnost v dveh dejstvih. Eno je to, da se zani modno poteguje bogati idaški liberalci in progressivni voditelj Samuels. Drugo je pa to, da pojde Borah za eno z La Follettom v istem času kakor predsednik Harding malo po deželi ter bo na tem potovanju preeje zgovoren v vseh političnih zadevah. Ubogi Harding! Že desne mu bodo grmeli La Follettovi kanoni, z leve Borahovi. Borah bo imel med drugim zlasti mednarodno razsodišče na muri. Njegova silna kanonada proti ligi narodov in njemu sosedi bo popolnoma zadušila in (Dalje na 3. strani.)

Pregled dnevnih do- godkov.

Amerika.

Senator Borah je namignil, da morda sprejme predsedniško kandidaturo.

Trimilionska sleparija na ro-
vu jeklarskega magnata Schwab-

Cestno-železniški nameščenci v Chieagu predložili družbi svoje zahteve.

"Stric" Joe Cannon v svojem domačem mestu.

Pennsylvanska delavska fede-
racija se je izrekla za industrijsko
formo unije.

Inozemstvo.

Ruski poslanik Vorovskij u-
morjen v Lozani. Demonstracije

svicarskega delavstva.

Angleška vlada je pričela v skripti radi svojega ultimata Ru-
siji.

Velike stavke v Belgiji.

Rusija in Japonska sklenili pr-
vo pogodbo.

SMRTNA KOSA.

Chicago, Ill. — Včeraj je umrla senčna Mary Kosak, soproga Josipa Kosaka, stavec v Cicero, v starosti 48 let. Pokojnica je bila rojena v Konstanjevici na Kranjskem. Bila je zavedna slovenska žena in članica društva "Fran-
cisco Ferrer", št. 131 S. N. P. J. ter članica tipografske unije.

Do svoje bolezni je delala v Na-
čini tiskarni kot dobro izvešča-
na in tiskarni edina slovenska
črkostavka v Ameriki.

Zadnjemuči soprogu izrekamo

DELAVCI PENNSYLVANIE SO SE IZREKLI ZA AMAL- GAMACIJO.

Harrisburg, Pa. — (Federated Press.) — Delegatje Pennsylvanie delavske federacije so na letni konvenciji, ki se zdaj vrati v tem mestu, skoroglasno sprejeli znano čikaško resolucijo za reorganiziranje strokovnih unij na podlagi industrije. Delavci Pennsylvanie so s tem korakom osvojili principe industrijskega unionizma, ki določajo, da vsi delavci ene industrije spadajo v eno unijo, ne pa v nebroj rokodelskih unij kot je po starem sistemu.

Pennsylvanska federacija, ena najmočnejših v Uniji, je trinajsta državna organizacija, ki je sprejela amalgamsko resolucijo.

ČIKAŠKI ŽELEZNIČAR- JI PREDLOŽILI ZAHTEVE.

Delavci zahtevajo desetečni po-
višek na uru, šestdnevni teden in dan za konferenco z železničkim vodstvom.

USLUŽBENCI NADGEŠNE ŽELEZNICE VZAJEMNI S SVOJIM TOVARIŠLJ.

Chicago, Ill. — Odsek unijskih

urednikov z unijskim predsedni-
kom Quinlanom na celu je formalno

predložil zahteve pouličnih železničarjev za desetečni povišek

na uru in šestdnevni teden železničarju predsedniku Henry A. Blairu v četrtek.

Unijski uredniki so tudi dejali,

da je treba določiti dan za konfe-

rence med železničarskimi zastop-
niki in železničkim vodstvom.

Unijski uslužbeni na nadgeš-
nih železnicah v Chieagu so pred-
ložili prav takšne zahteve pred-
sedniku I. Buddu dne 23. aprila.

Pa g. Budd je bil izven mesta tat-
krat, ali sedaj se je že vrnil v

v svoj urad. Kakor pričakujem, se

bo vrnil konferenco med njim in pa uredniškim komitejem s pred-
sednikom John J. Brucem na čelu

v pondeljek.

"Če ni sedanja voznina na po-
ulični železnični zadosti velika, da

bi moglo železničko vodstvo po-
višati mezzo svojim uslužbenecem,

potem mora občinstvo utrpeti po-
višanje voznine, če hoče imeti prav-
vostno obratovanje," to je

maksima in tudi osvetljuje ves-
sedanji položaj v tej zadevi.

Uslužbeni na nadgešnih in po-
uličnih železnic se medtem prav-
pridno pripravljajo za boj, kakor

je povedal unijski voditelj Bruce.

"Razen uslužencev mestnih železnic imajo vsi delavci vsaj en-
dan počitka v tednu," je reklo

mr. Bruce. "Zato se hočemo bo-
riti za naravno železničarsko pravi-
covo do najmanj endnevnega od-
počitka na teden."

"Težke preizkušnje, ki jih za-
tevajo uredniki obeh družb od

izprevodnikov, motornikov, in

drugih uslužencev, ustvarjajo veliko pomanjkanje delavskih moči. Zato je tudi težko skleniti

tehnično pogodbo v tem smislu."

"500 voz stoji hrkati na miru v lojpač, ker ni mož, da bi jih vozili. Pod takšnimi pogoji je ne-
mogoče dati možem po en prost

dan na teden, kakor jim je bilo

to obljubljeno."

"Kako to, da bi naj imeli vsi u-
službeni po en dan prost na te-
den, če pa se sedaj ne da za-
dostiti potrebam čikaškega pro-
meta?" je bil vprašan mr. Bruce.

"To bi se doigrali v še-
stih tednih," je odgovoril želez-
nički predsednik Bruce.

Delavci so se odločili stavkati,

če ne ustreže železničko vodstvo

njihovim zahtevam. In če se jin

ne ukloni železnički, potem ho-
veda treba tudi letos Čikalazon

precej daleč brusiti pete. Kako je

živeti v milionskem mestu brez

poulične in nadgešne železnic?

Smrtna kosa.

Chicago, Ill. — Včeraj je umrla

senčna Mary Kosak, soproga

Josipa Kosaka, stavec v Cicero,

v starosti 48 let. Pokojnica je bila

rojena v Konstanjevici na Kranjskem.

Bila je zavedna slovenska žena

in članica društva "Fran-
cisco Ferrer", št. 131 S. N. P. J.

ter članica tipografske unije.

Do svoje bolezni je delala v Na-
čini tiskarni kot dobro izvešča-
na in tiskarni edina slovenska

črkostavka v Ameriki.

Zadnjemuči soprogu izrekamo

VРЕМЕ.

Chicago in okolica: V nedeljo ne-

morejo videti Cannonov, ker vedo,

da je bil zvesti blagovni Wall

Street v vseh 48 letih v kongresu,

medtem ko za ljudstvo ni storil

absolutno nič. Mož je milijonar.

Kako je postal milijonar? Ne s

tukajšnjem sodišču.

FLORIDSKI SENAT SE JE PO-
TEGNIL ZA BIĆ.

Tallahassee, Fla. — Floridski

senat je z 18 glasovi proti 14 sledi-

nil, da se pretepanje jetnikov z

bidi vrki nadalje, toda le "v go-

tojih sinčajih."

PRETKANA SLEPĀRIJA NA ROVAŠ JEKL. BARONA SCHWABA.

Zenska je tako spremno in na-
tančno ponaredila Schwabovo i-
me, da nista mogla dva izveden-
ca dognati, ali je podpis ponare-
jen ali ne.

PREMETENKA JE SVOJČAS DELALA TUDI V CHICAGU.

New York, N. Y. — Zenska, e-
na sama zenska, je oslepila lju-
di za tri milijone! To se malo dudi-
no čuje, če pomislimo, da se do ta-
ke in še višjih oslepjanj morejo

povpeti le sladkorji verišniki in

podobni "ljudski prijatelji" v tej

naši lepi deželi. In vendar je res-
nična ta novica, do pičice res-
nična.

Do toljke vsote so doslej prišli

na sled. Zenska, ki si je prisvojila

na nepostaven način tisti de-
nar na rovaš imena jeklarskega

barona Schwaba, se imenuje mra-

Myrtle Bowman Hayes. To je le-
pa prikupna, majhna gospa, ki

zna tako imenito podpisati

Schwabovo ime, da so ji bile ban-

ke in druge tvrdke na stešaj od-

prte.

Njene prijateljice pravijo, da

je mrs. Hayes svojčas delala v

Chicagu kot nakupovalka za neko

splošno trgovino. Opoz

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE

Cene oglašev po dogovoru. Kopij se ne vračajo.

Narodnina: Zdajnjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$5.50 na leto, \$2.25 za pol leta, \$1.15 za tri mesece, in za inozemstvo \$2.00.

Naslov na vas, kar ima stik z listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER of The FEDERATED PRESS"

Datum v oklepaju n. pr. (March 31-23) poleg vsega imena na naslovu pomeni da vam je s tem dnevišča poteka narodnina. Ponovite je pravo, da so vam ne ustavi list.

NASPROTNIKI DELAVSTVA ŽE RAZTEZAJO SVOJE TIPALNICE.

Mala časnikarska vest je govorila, da se od predsednika zahteva, da se administracija v svoji platformi za prihodnje leta izreče proti unijakim delavnicam. Z drugimi besedami to pomeni, da se naj administracija izreče za "ameriški načrt" ali "odprto delavnico".

Marsikdo je sam sebe vprašal, kaj pa to pomeni, kdo zahteva od predsednika, kako naj se administracija v bočem letu izreče o delavski strokovni organizaciji.

Ta vest je tipalnica velikih privatnih bizniških interesov, ki ima v prvi vrsti namen načuvati male trgovce in obrtnike proti strokovno organiziranemu delavstvu. Vest je tako spremeno sestavljena, da navadni ljudje misijo, da se je predsednik že izrekel za odprto delavnico, sedaj je pa treba, da se izreče še kabinet. Na ta način skušajo privatni bizniški vlečenosti pritisniti na one, da se jim pridružijo, kateri ne vprašajo, ako je prav ali ne, kar priporoča predsednik, ampak strinjajo se s stvarjo, ker jo priporoča predsednik.

Vest dalje pokazuje, da privatni vlečenosti interesi še niso prav nič spremenili svojega stališča napram organiziranim delavcem. Ostali so pri svojih starih nazorih in hočejo biti neomejeni gospodarji v svojih industrijskih podjetjih. Delavec ima ubogati, prejemati tako mezd, delati toliko ur na dan in v takih razmerah brez godnjaja, kot mu oni ukažejo.

Organizirano delavstvo se pa iz takih vesti uči, da mora še tesnejše organizirati svoje vrste, pritegniti mora vedno več neorganiziranih delavcev v svoje vrste, da bo kos navalu od strani privatnih bizniških vlečenosti, ki zanesljivo pride, ko se pokaže najmanjša mlačnost v industriji.

Delavci naj se prav nič ne strašijo teh priprav od strani privatnih vlečenosti interesov za naval na delavske strokovne organizacije, ampak pripravijo se naj ranj in privatni vlečenosti interesi se bodo zopet prepričali, da so bile njih priprave zastonj.

PARASITJE SE BRANIJO!

Pravi parazitje na delavcih so privatne posredovalnice za delo. Vsako večje industrijsko mesto ima nekaj parazitov te vrste, ki so ravno toliko potrebni v produkciji, kot peto kolo pri navadnem vozlu. Kajti delo, ki ga vrše te privatne posredovalnice za delo, vrše veliko bolje in ceneje za delavce občinske, državne in zvezne posredovalnice za delo, ker so pod nadzorstvom občinske, državne ali zvezne uprave.

Državni legislaturi v Kaliforniji so bile predložene tri predlogi, ki imajo namen preurediti privatne posredovalnice za delo in jih podvredči kontroli. Tako so se ti paraziti združili in najeli advokate, da posredujejo v njih interesu pri zakonodajcih. Znaro je, da privatne posredovalnice v Kaliforniji vzamejo delavcem na leto več ko miljon dolarjev za njih posredovanje, dasiravno delavci ne morejo nositi tako težke butare. Privatne posredovalnice zahtevajo od deset do petdeset odstotkov od prvega mesečnega zasluzka. Privatne posredovalnice za učitelje in učiteljice pa zahtevajo celo po sedem odstotkov od prve letne plače. Nekatere take posredovalnice imajo na leto od deset do šestdeset tisoč dolarjev čistih dohodkov.

Delavske strokovne organizacije so protestirale proti takim razmeram in so se obrnile na državno zakonodajo, da nekaj ukrene proti temu zlu. Komaj so se zakonodajci genili, da odpravijo to zlo, so protestirali oni, ki bi morali molčati in se skriti v tak kot, da jih nihče ne vidi. Gospodje, ki odirajo delavce s posredovanjem dela, pravijo, da vrše delo iz "človekoljubnosti" do delavcev. S takimi frazami hočejo omamiti zakonodajce, da ne spoznajo resnice.

Ako je posredovanje dela potrebno, tedaj naj ga vrše občinska, državna ali pa zvezna uprava. Privatne posredovalnice za delo, to rakrano je pa treba odpraviti v interesu siromakov, ki so brez dela in ilčajo delo.

SLIKE IZ NASELBIN.

Farrell, Pa. — V eni zadnjih številki G. N. se je Zgaga zaletel v Prosveto, češ, da je z rdečimi žarkami posodavila prvi majnik. No, Glas Naroda, kaj pa vi! Ali ni na njem napis "List slovenskih delavcev v Ameriki"? Ako je G. N. delavski list, zakaj ni delavec dal majniškega pozdravja?

To je lahko uganiti. Gospodje, ki imajo odločilno besedo pri listu, so samo takrat delavski, kadar imajo od delavcev koristi.

Vaak list, ki koljčka simpatizira z delavci, je pozdravil prvi majnik kot simbol delavskega upanja na boljše čase in osvoboditev delavstva iz mezdne sužnosti, samo G. N. ni tega storil.

Seveda gospodje se ne brigajo za delavce, oni le skrbe, da so zameti siti.

G. N. je prinesel tudi članek, v katerem so gospodje dokazovali, kako so pošteni! In to dokazovanje se je vršilo, ker je Prosveta poročala, da bo jugoslovanski izseljenški komisar malo pazil na to, kako gre biznis s žarkartami. Seveda gospodje so zavetili, kajkor da jim je kdo stopil na rep.

Kdor je pošten, se mu ni treba prav nič dati. Peter Zgaga, deni kaj bolj podudljivega v svoje kolone, če ne bo nekega dne, sam čita G. N.

Peter se tudi zaletava v družinske razmere, o katerih priobčuje Prosveta dopise. Svetujem mu, da naj vpraša svojega "gazda", aka imo, kaj povedati iz zakonskega življenja. Njegov "gazda" mu bo lahko toliko povedal, da napolni svojo kolono skozi ves teden, tisti prostor poleg uredniškega članka, ki ga porabi za oglas Helmarjevih cigaret, bi pa lahko prorabil za izobrazbo čitalcev list.

Kajne Peter, božji kamni tarejo počasi, pa zanesljivo.

Glasilo K. S. K. J. joka zaradi legalnega usmrčenja nekega ruskega krokarja. Urednik pa prav nič ne objektistično dosegel, da se tisočev delavcev in kmetov, ki jih je pomorila ruska aristokracija. Ali se ni zde uredniku tega lista več vredna življenja deset tisoč ruskih delavcev in kmetov, kot življenje enega črnega krokarja. Seveda v Jolietu se boje, da se nekega dne tudi tam predstavijo slovenski delavci, kajti potem z bogom sedijo.

Dopisi o družinskih razmerah so zelo zanimivi, samo to je le leti, da se vsi, ki dopisujejo, podpišejo z imenom pod dopisom, da se javnost lahko prepiča o resničnosti dopisa.

V soboto dne 5. maja se je vršila gledališka predstava v Slovenskem domu v Girardu, Ohio, ki je bila zelo lepa. Pohvaliti moram igralce, ki so prav po umetniško reči svoje uloge. Posebno reček Andrejček, oče in J. Keber so bili pravi umetniki. Gospo Dobrovolec, Krvina in Rabšel so nastopile izredno dobro in zaslужajo vso pohvalo. Tudi drugi igralci so izvršili tako dobro svoje uloge, da zaslужijo pohvalo.

Nekatere igralce je bilo bolj slabo slišati odzajdaj. Seenerja je bila seveda bolj revna, a to je menda povod, ker primanjkujejo sredstva za nabavo dobrih in plemenih kulis. Ko so naši rojaki gradili svoje domove, so se povsod bolj ozirali na prostorne kleti, kjer so bare v dvoranah, kot na odre v dvoranah. Za to je menda danes kriš pri gledaliških predstavah na slovenskih održih. Osemnajsti amendment je pokazal, da so prostorne kleti nepotrebne.

Zahteval sem seznam igralcev, da napišem popolnajo kritiko, toda žal, nazadnje sem na vse pozabil. Le toliko rečem, da so igralci storili svojo dolžnost, kolikor se more izvršiti v danih razmerah. Občinstvo je bilo povsem zadovoljno.

Kar se tiče publike, pa moram omeniti, da je bila dvorana polna. Sedeži so bili na razpolago, ali žalibog ljudje se jih ne poslužijo in raje stoje ob steni in za vratmi, tako da so vrata zabasana, da je nemogoče kakor stvar hitro prinesi. Rojaki, poslužite se stolov pri gledaliških predstavah. Vzdržite se tudi kadenja zaradi navzočih žensk. Tudi za igralce ni prijetno, ako morajo vase dihati tobako dim in pri tem razločno govoriti na održi. Žensk priporočam, ki prinesajo malo deteta s seboj, da odidejo za toliko časa iz dvorane z detetom vred, dokler dete kriš. Tako kričanje moti igralcev in gledalcev. Igralci sploh ne vedo, kaj naj storiti, ali naj nehajo zdrogo ali gledajo malo dete, ki kriči v materinem naročju. Tudi pri-

sljega u gotovi produkt košča od \$4.50 do \$5 po toni. A mi uglejeno kopaci moramo platiti za svaki funt orudja, kogega trebamo kot posla, po 40c; nekogi stvari i više, name za patentirane pike, koji ne vaje više nego dva funta, moramo platiti po \$1.80 za svakoga, še izraza 90c funt. U jednoj toni imade 2000 funti, še izraza ništa manje nego \$1.800.

Ugljen, kad izdaje na površini zemlje, jest gotovi produkt, ali se računa, da košča \$2.60 po toni, dok dojdje na površini zemlje. A prodaje se u Ely, Minn., po \$19, še nam znači, da neko napravi ogromni profit. Ali vidimo, da je velika razlika cijeni ugljena i željeza. Dakle po ovom računu bi molil dopisnika iz Ely, Minn., neka ne krivi uglenokopac, što strajkuje, i to da je krivnja visoko cijeni ugljena. Zato ga pitam, še je krivnja visoko cijeni željeza. Dopisnik bi morao znati, da je industrija u razvoju kao čovječji život. Ugljen je glava industrije, bez te glave ne može niti da funkcioniра. Kad čovjek boli glava, boli ga cijeli život. Zato bi morao svaki radnik u svima industrijskim misliti na istotaku borbu, kakva borba vodi uglenokopac. Ne vjerujem dosta u strajku, ali to je još da danas jedini put, s kojim se može radnik boriti, da ne izgubi ovo, što je dobit. I mi, uglenokopaci smo jedini, koji smo uzdržali iste pravice, koje smo dobili u vrijeme ratnog. Stajali sam predstavio i mimo katoličke cerkve. Tu sam opazio mnogo mladih djevojčica u bjelini sa velima na glavi, a tako isto mladih dječaka sa ružama na prsima. Na prvi mah sam pomislio, da se ko ženi, ali poslije mi kaže moj drug, da je to prva pričest za mladež. Tu sam vido dosta djece, kojima su oči, kada se štalo razgovaramo, za napredak, kako napredni ljudi i najveći protivnici crkve i popova. Ako ove ljudi upitate, zašto gone svoju djecu u ludilo, odgovor jest, da je to običaj. Narod je potrošio na taj dan na tisuće dolara samo za vele i umjetne ruže, koje rijedi neće nikada više biti za porabu.

Medju ovom djecom bilo je deseta djece, koja su prošle zime morale nositi rastrganu obuću po snijegu i blatu. A za ovaj dan morala je biti svela. Dojdju ne-djelu najme 5. maja se pripravlja druga komedija: vješanje pepele po glavama. U istinu ovo nije tako velika stvar za dobre kršćane, kao pričest, a je toliko večja i važnija za alugu bojnjeg, pošto ovdje će imati svako djete svog kuma. Popo će možda porabiti funž ili dva pepela, a svaki kum će baciti po dolar ili dva. Kako lijepe trgovine! Neko može proraditi pepel pod dobru cijenu, a neke ne može kruha.

Medju ovom djecom bilo je deseta djece, koja su prošle zime morale nositi rastrganu obuću po snijegu i blatu. A za ovaj dan morala je biti svela. Dojdju ne-djelu najme 5. maja se pripravlja druga komedija: vješanje pepele po glavama. U istinu ovo nije tako velika stvar za dobre kršćane, kao pričest, a je toliko večja i važnija za alugu bojnjeg, pošto ovdje će imati svako djete svog kuma. Popo će možda porabiti funž ili dva pepela, a svaki kum će baciti po dolar ili dva. Kako lijepe trgovine! Neko može proraditi pepel pod dobru cijenu, a neke ne može kruha.

Ako dodje med ove "naprednjake" čovjek, koji nije namen potreben, da je doček, dok nam poslovalci pripoznaju organizacije, mi radnici smo jedini, koji moramo pripoznati organizacije, a poslodavci ćeju morati. Ocjelni trust nije pismo radnika u željeznoj industriji, dalli će ga pripoznati ili ne, nego je doček iz potage, kad je več bio organiziran i kazao: Evo me, tu sam. Kako ja kažem, dakk je biti i tako jest. Kako je do toga moglo doći, to je lahkost. Ljudi, koji su stupili u očjelni trust, jesu dali sebi i organizaciju vjeru, da će u svakom slučaju, podpomagati načela organizacije i to na gospodarskom i političkom polju.

Ji bi rado vidi jednoga radnika, ki je vredna poslovanja, da je vidično za alugu bojnjeg nad morsko površino. Velikanski hribi se razprostirajo naokoli in njih vrhovi štrle proti nebnu, tako da je grozivo pogled iz nižin v skalnatih hribovima, katerega pokriva sneg skozi enajst dolgih mesecov v letu.

Rudnik se nahaja približno dva štirideset delavcev vsake narodnosti. Slovenski delavci su večinoma sami same, ki se prav dobro razumejo med seboj. Žal mi je, da ne more posodobiti o slovenskih etvkah. Verok, da jih ni tukaj, je iskati v veliki visocini in v hudem mrazu. Za to pa gremo vsake štiri ali tri meseca v mestec Silvertown, ki je pa majhno, a je prijazno. Večinu pravilcev se preživljava s trgovina. Rudarjem prodajajo živiljenjske potrebe, pa tudi glavobol pojavlja se.

Zelo se mi dopadejo dopisi o družinskih razmerah, za to moram prinašati podučno in zabavno čitivo. Pa tudi dopisi so za delavca zanimivi in podučni. Skoraj nihod, da delavec ne more biti brez takega lista, kot je Prosveta.

Seveda jaz sem bolj vajan suki, ki kramp kot pero, klijub temu sem se odločil, da opštem tukajnem delavskim razmeram seveda niso boljše od razmer v drugih naselbinah, dasiravno obratuje rudnik Sunnyside nočindan. Tako obratuje se prinaša lastnikom rudnika velik dobitek, delavec so pa slabje plačani.

Rudnik se nahaja približno dva štirideset delavcev vsake narodnosti. Slovenski delavci su večinoma sami same, ki se prav dobro razumejo med seboj. Žal mi je, da ne more posodobiti o slovenskih etvkah. Verok, da jih ni tukaj, je iskati v veliki visocini in v hudem mrazu. Za to pa gremo vsake štiri ali tri meseca v mestec Silvertown, ki je pa majhno, a je prijazno. Večinu pravilcev se preživljava s trgovina. Rudarjem prodajajo živiljenjske potrebe, pa tudi glavobol pojavlja se.

Zelo se mi dopadejo dopisi o družinskih razmerah, za to moram prinašati podučno in zabavno čitivo. Pa tudi dopisi so za delavca zanimivi in podučni. Skoraj nihod, da delavec ne more biti brez takega lista, kot je Prosveta.

Cumberland, Wyo. — Izjavilo je ameriško konzulata v starosti dvajset let, da je v Ameriki zadostuje, da potrebuje okrajni urad (county office) nekega okraja, kjer prebivajo.

Pozdrav vsem čitateljem iz čitalnic list. — F. N., narodnik.

LJETNICA UREDNIŠTVA

Cumberland, Wyo. — Izjavilo je ameriško konzulata v starosti dvajset let, da je v Ameriki zadostuje, da potrebuje okrajni urad (county office) nekega okraja, kjer prebivajo.

Pozdrav vsem čitateljem iz čitalnic list. — F. N., narodnik.

Razne vesti.

BENJAMIN FURNELL SEDMI POSLANEC BOŽJI, PRAVI NJEGOVA ŽENA.

St. Joseph, Mich. — "Kraljica" Marija Furnell, žena "kralja ali drugega božjega sina" Benjaminja Furnella, pogrešanega poglavarja Hiše Davidove, se je sklicevala na svoje ustavne pravice ter odklonila povedati preiskevalnemu sodniku Harry Dingemannu, kje je njen mož, ali kje ga je videni nazadnje.

Priznala je le, da ga ni videla tekom zadnjega meseca. Nadalje je tajila, da bi bil njen mož "drugi sin božji, ali mlajši brat Ježusa Krista".

Reka pa je prebivalcem Hiše Davidove in drugim pristalicem svoje sekte, da je Benjamin sedmi poslanec Gospodov, kakor mu neki razdelil sam bog oče.

Pri božji poslanec je bil Jezus Krist, je dejala. Drugi angel je bila Angleščina Johana Southcote (pa ne mislite vodičke Johanne!), ki je ustanovila neko versko kolonijo, ker je zatrjevala, da bo spodela otroka popolnoma brezmadežna.

Tretji božji poslanec je bil Anglež po imenu Shaw, četrti drugi Anglež po imenu Brothers in peti pa je bil John Rowe, ki je šel naslednik Johani Southcote kot vodja njene kolonije ter se preselil v Avstralijo. Tam je ustanovil prvočasno versko kolonijo na zemlji Ijšiu, ki je zdaj v lasti Hiše Davidove.

Sesti posjanec božji in angel v človeški podobi je bil James Jezreel, ki je bil Anglež po rodu in ki je ustanovil svojo versko kolonijo v Californiji.

Benjamin je bog oče razdelil nekako pred tridesetimi leti, da je on sedmi poslanec božji. Tako imamo sedaj zgodovino ali rodovnik sedmih poslanecov božjih. Če je angleščina Johanca spodela otroka brezmadežna, ni znano svetu. Tudi tega že ne morejo oblasti dogmati, kje se do sedaj skriva "sedmi božji poslanec ali mlajši sin božji in Kristov brat" Benjamin Purnell. Bog ga menda ni poklical k sebi, ker najbrž ne mora takih poslanecov, ki žive na tej zemlji v krogu mladih in lepih dekle.

Purnellova štev. 2 je dejala, da se je z Benjaminom omožila leta 1880., ali ni pa marala povedati, kdo ju je poročil. Benjamin ji je rekel, da se je razporočil s svojo prvo ženo, o kateri smo že poročali v tem listu.

"Kraljica" Marija je rekla, da ni njen Benjamin ali sedmi poslanec božji nemoralno živel sredi mladih dekle.

Marija Purnell je Benjaminu povila dva otroka, in sicer eno hčer, ki se je do smrti opekl ob neki razstreli smodnika v državi Ohio, ko je bila starca 16 let, pa enega sina, ki se mu je pred parleti zmedalo in je sedaj star 42 let. Ta človek živi v načinu hiši iz cementa v Benton Harboru Stražita ga neprestano dva bradača člena Purnellovega kulta.

Po Marijinim izpovedem je bil Benjamin zaposlen v barvanju hiš, ko se je omožila z njim, a nekaj pozneje pa je izdeloval metle.

JETIKA MED PISARNIŠKIMI DELAVCI.

New York, N. Y. (Fed. Press.) — Veliko število pisarniških delavcev tripi na pljučnijetiki, in umrljivost med tem psoletariatom je valed te bolezni skoro dvakrat tolkinata kakor med vsemi drugimi delaveci iznad starosti 15 let. Po izjavi newyorskega zdravnika dr. Harrisa tripi 42 odstotkov pisarniških delaveev od 15. do 24. leta na tej zahrbni bolezni. Med tistimi, ki so v starosti med 25. in 34. letom, je 41 odstotkov jetičnih.

Ta dejstva, ki jih je objavila unija knjigovodij, stenografskih in računovodij, je napotila unijo k temu, da je sklenila storiti konakte, s katerimi hoče zajeziti razkrjevanje pljučnejetike med svojim članstvom in pisarniškimi delaveci spro.

ROBERT MINOR JE TRETIJ.

St. Joseph, Mich. — Pomožni državni pravnik Smith je naznamil, da Robert Minor iz New Yorka je tretji otočec, proti kateremu se bo zdaj vrnila sodna obravnavna na temelju protisindikalističnega zakona. Za njim se vrnila obravnavna proti Fosterju.

Minor je znani karikaturist. Proces proti njemu se začne 4. junija.

KAPITAL IN VERA EKO V ROKU.

New York, N. Y. (Fed. Press.) — Uničevanje in zatiranje unij, pogon na radikalne elemente, razkrjevanje "versake in moraine vagoje" in drugi podobni amotri prevevajo veliko fabrikantsko gibanje, ki se bo posluževalo cerkev, duhovščine, avditorjev in drugih središč in zbirališč, da dosegže svoje cilje. Ali to pa niso še vasi nameni. Glavnata ideja je denar, neposredni ogromni dobički, ki jih naj plačajo tisti, proti katerim je naperjena propaganda teka kinematografskega gledališča.

Pred štirinajstimi dnevi sta dnevnata očeta tega podvzetja W. H. Barr in J. E. Edgerton že malo poedala, kakšno akcijo mislita započeti. Toda topot sta prišla pa še bolj odkritosrčna pred javnost.

V svoji brihtnosti sta izkuhtala ime svojemu podvjetju ter ga krstila "Church motion picture corporation". Razpolatala sta pisma fabrikantom, cerkvenjakom, trgovcem in konservativcem spro.

V tistem pisanju sta narisala strašno sliko radikalnega vplivanja, ki je neki sedaj na delu v Ameriki. H koncu predlagata, da naj ju podpira občinstvo z denarjem.

Poleg svojega "visokodonečega in zakrinkanega poslanstva proti radikalizmu, razporoki in takim 'nesramnim' praksam bo to podvzetje tudi trgovska akeija s kapitalom v znesku po \$3,000,000. Barr je predsednik in Edgerton pa načelnik upravnega odbora.

Organizacija bo prekrbovala nedeljske šole, cerkve in druge take lokale s kinematografskimi slikami, v katerih bodo vprizarjane industrijske drame, Burke, biblijske povedi, vrogoje in sociološke predstave, namenjene zatirati zle vplive v ameriškem življenu.

"Zli vplivi", ki jih bodo predstavljali in predočevali v tistih slikah, bodo gotovo predočevali z "najslabše strani" — saj bodo to delavske unije, Rusi, ki ne marajo obožavati spomina na carja, Lahi, ki se nočejo poljubljati in objemati s fašizmom, ljudje, ki verujejo v svobodo govora in tiska, in pa drugi taki "zli vplivi."

Kakor zatrjujeta Barr in Edgerton, je 200,000 poslopij, kjer se bo dalo kazati ljudem takine slike, "da se naredi konec naglemu prodirjanju radikalizma in neverje." Hm, cerkev je že preveč v teji deželi.

GENJ NAPRAVI VSEKO MINTO ZA \$1,000 ŠKODE.

Chicago, Ill. — Ogenj zahteva od naroda ogromen davek, in sicer po \$1,000 vsako minuto, kadar kaže statistika, ki jo je predložila narodna zveza požarnih obramb na svoji seji v tem mestu. Ti možje so se sečli, da se pogovore, kako zmanjšati omenjeni ogromni davek in kako preprečiti požare po deželi. Letna škoda, ki jo napravi ogenj, znaša več kakor pol milijarde dolarjev in 15,000 življenj.

Razni strokovnjaki so dokazali, da je 80 odstotkov požarov preprečljivih. Iz tega je razvidno, da je največ požarov posledica človeške lahkomiselnosti.

KER NI MOGLA DOBITI DELA, SE JE OBESILA.

Chicago, Ill. — Ker ni mogla gdene, Elizabeta Dillon, starca 35 let, dobiti dela v nobeni tukajšnji krojačnici, se je obesila na oknu v četrtjem nadstropju hotela Mary Dawes, 317 Throop St. Mrtvo je našla hišna. — Pa pravijo, da primanjkuje delavec!

Položaj v Poruhrju.

Essen, 11. maja. — 50,000 delavcev v Krupppovih tovarnah je danes zastavalo za pet ur. Stavka je protest proti obsodbi baronov na Kruppu na 15 letje po francoskem vojnem sodišču.

Snoči je bil zopet en Nemec ubit. Ustrelili ga je francoski vojak na mostu v Recklinghausenu. Francanzi so ubili 51 Nemcov, od kar so zasedli Poruhrje.

Ponočno streljanje na francoske straže narašča.

Crefeld, 11. maja. — Belgiji so priveli v tukajšnje, teda nemške politične jetnike, toda nemški jetnici niso hoteli zapreti arstancem. Nato so Belgiji zaprijeti.

Berlin, 11. maja. — Vests, da je vsek, katerega so vodili Francanzi, padel in reko Enrico pri St. Goaru, se vzdržuje. Francanzi so potegnili 29 trupel iz vode.

ARETIRANI KOMUNISTI V PITTSBURGHU SO NA PROSTEM.

Pittsburgh, Pa. — (Federated Press) — Odborniki krajevne Workers partyje poročajo, da so dobili \$125,000 poroštva za ostalih 16 članov, ki so bili aretirani na predvečer 1. maja. Delavstvo v Pittsburghu in okolici protestira proti aretacijam in visokem poroštvu. Rudarske unije v zapadni Pensylvaniji so tudi poslale protest.

MATI, STARA 60 LET, PLAČALA GLOBO ZA SINJA, KI JO JE UDARIL.

Milwaukee, Wis. — Mrs. Katherine Murphy, starca nad 60 let, si je izposodila \$13,31, da je plačala denarno globo za svojega 35 let starega sina Patricka, ki jo je udaril ter spodil ispod strehe viharju in mralo noč v torek po noči. "Patrick je dober fant," je dejala sivolasta mati. "Ja mu upočasam. Pijača je to storila, ne pošteno opravlja svoja službe.

Najprvo opisuje narodnost in pravi, da Anglež stoji na višji stopnji "trgovske morale" kot kontinentalni Evropeji. Za Angležem pride prvi Holandec kot poštenjak, na katerega se je lahko zanesti. Holandska je sicer dala svetu malo sijajnih ženiev, toda v denarnih zadevah je Nizozemec zelo natancen in iskren. Za njim pridejo Švedi, Danci, Norvežani, Finci in Nemci. Vsi ti so — povdružje Withey — s severa Evrope. Gleda Švedov je naredil eno izjemo: malokajk dradejo, ali kadar se lotijo, ukradejo vse, kar morejo vzeti!

Tornado v Franciji. Paris, 11. maja. — Tornado, ki je včeraj divjal v okolišu Allecorness v severozapadni Franciji, je naredil veliko škodo. Vas Savagere je v razvalinah; niti ena hiša ne stoji pokonci. Deset občin je prisadetih.

SENATOR BORAK PRIPRAVJE KONFERENCIJA ZA PREDSEDNIKA.

(Nadaljevanje s prve strani.) Zaglavlja predsednikova dokazovanja.

Gibanje omenjene osemintištejške skupnosti je napravil precej razburjenja v Hardingovem taboru. Hardingovi niso prisakovani tega. Njih oči so bile obrnjene ednole na La Follette, ki ni nič manj nevaren tekmac. In sedaj ti pride, še ta nevšenčni in nadležni progresivski, ki mu je ime Borah! To je pa že malo preveč za razvajene in srlije politične želodce starih republikanskih gosjakov in gardistov. Zato se pa tudi toliko s tem, da bo Borahova akcija zanesla med progresivce ljudobumnost in razdor. Ce se progresivcem posreči sanetiti vstajo proti Hardingu v republikanski stranki, bo Borah silen orjak napravil Hardingov. Borah je že izjavil, da namerava zahtevati temeljite ispremembe v republikanski stranki.

EUROPSKI POSLANEC UMORJEN V LOZANI.

(Nadaljevanje s prve strani.) Grozilj Vorovskiju od prvega dne, ko je prispel v Lozano; grozili so mu s kastorjevim oljem in nasilnim izgonom in Švico. Švicarske oblasti so nedirektno še začeli s fašizmom, ljudje, ki verujejo v svobodo govora in tiska, in pa drugi taki "zli vplivi."

Kakor zatrjujeta Barr in Edgerton, je 200,000 poslopij, kjer se bo dalo kazati ljudem takine slike, "da se naredi konec naglemu prodirjanju radikalizma in neverje." Hm, cerkev je že preveč v teji deželi.

GENJ NAPRAVI VSEKO MINTO ZA \$1,000 ŠKODE.

Chicago, Ill. — Ogenj zahteva od naroda ogromen davek, in sicer po \$1,000 vsako minuto, kadar kaže statistika, ki jo je predložila narodna zveza požarnih obramb na svoji seji v tem mestu. Ti možje so se sečli, da se pogovore, kako zmanjšati omenjeni ogromni davek in kako preprečiti požare po deželi. Letna škoda, ki jo napravi ogenj, znaša več kakor pol milijarde dolarjev in 15,000 življenj.

Razni strokovnjaki so dokazali, da je 80 odstotkov požarov preprečljivih. Iz tega je razvidno, da je največ požarov posledica človeške lahkomiselnosti.

KER NI MOGLA DOBITI DELA, SE JE OBESILA.

Chicago, Ill. — Ker ni mogla gdene, Elizabeta Dillon, starca 35 let, dobiti dela v nobeni tukajšnji krojačnici, se je obesila na oknu v četrtjem nadstropju hotela Mary Dawes, 317 Throop St. Mrtvo je našla hišna. — Pa pravijo, da primanjkuje delavec!

Položaj v Poruhrju.

Essen, 11. maja. — 50,000 delavcev v Krupppovih tovarnah je danes zastavalo za pet ur. Stavka je protest proti obsodbi baronov na Kruppu na 15 letje po francoskem vojnem sodišču.

Snoči je bil zopet en Nemec ubit. Ustrelili ga je francoski vojak na mostu v Recklinghausenu. Francanzi so ubili 51 Nemcov, od kar so zasedli Poruhrje.

Berlin, 11. maja. — Vests, da je vsek, katerega so vodili Francanzi, padel in reko Enrico pri St. Goaru, se vzdržuje. Francanzi so potegnili 29 trupel iz vode.

Ponočno streljanje na francoske straže narašča.

CREFELD, 11. maja. — Belgiji

demonstracije. Mali nemiri so že bili snodi, toda policija je hitro razkropila delavce, ki so se zbrali pred hotelom.

Zanimiva odkritja glede poštenosti.

Frederick N. Withey, podpredsednik National Surety kompanije, to je družba, katera podpisuje poroštva za finančno odgovorne uradnike in odbornike, je spisal članek, v katerem na podlagi dolnime trditve glede značajev doletne izkušnje iznaka na dan raznih ljudi in narodnosti. Brez ovinkov povedano, Whithey odkriva, katere narodnosti, katerega spola, pleme in katere vrste ljudje so bolj zanesljivi v denarnih zadevah, da so namreč poštnejši. Kakor rečeno, Withey govori iz izkušnje, katero ima omenjena družba, ki se izkupi v denarnih zadevah, da so namreč poštnejši.

Najprej opisuje narodnost in pravi, da Anglež stoji na višji stopnji "trgovske morale" kot kontinentalni Evropeji.

Frederick N. Withey, podpredsednik National Surety kompanije, to je družba, katera podpisuje poroštva za finančno odgovorne uradnike in odbornike, je spisal članek, v katerem na podlagi dolnime trditve glede značajev doletne izkušnje iznaka na dan raznih ljudi in narodnosti. Brez ovinkov povedano, Whithey odkriva, katere narodnosti, katerega spola, pleme in katere vrste ljudje so bolj zanesljivi v denarnih zadevah, da so namreč poštnejši. Kakor rečeno, Withey govori iz izkušnje, katero ima omenjena družba, ki se izkupi v denarnih zadevah, da so namreč poštnejši.

Frederick N. Withey, podpredsednik National Surety kompanije, to je družba, katera podpisuje poroštva za finančno odgovorne uradnike in odbornike, je spisal članek, v katerem na podlagi dolnime trditve glede značajev doletne izkušnje iznaka na dan raznih ljudi in narodnosti. Brez ovinkov povedano, Whithey odkriva, katere narodnosti, katerega spola, pleme in katere vrste ljudje so bolj zanesljivi v denarnih zadevah, da so namreč poštnejši.

Najprej opisuje narodnost in pravi, da Anglež stoji na višji stopnji "trgovske morale" kot kontinentalni Evropeji.

